

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Andra Kammaren N:o 7.

Tisdagen den 13 februari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet den 10 februari 1894.

Hemmansegaren Sten Nordström i Höglunda hade aflemnat fullmakt, utvisande att han vid riksdagsmannaval, som den 11 augusti sistlidet år hållits i Norra Vadsbo härads domsaga, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för en tid af tre år, räknade från och med den 1 sistlidne januari; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att dessa mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren, hvarjemte fullmagten skulle till kammaren öfverlemnas för att hållas Sten Nordström till handa.

In fidem
Albert Petersson.

Jemte det protokollet lades till handlingarna beslöt kammaren förklara herr Nordström behörig att taga säte i kammaren; och skulle den aflemnade fullmagten genom kammarens kanslis försorg till herr Nordström återställas; hvarjemte skulle antecknas, att herr Nordström den 10 innevarande februari inställt sig vid Riksdagen.

§ 2.

Till kammaren hade vidare inkommit två så lydande protokoll:

1:o) År 1894 den 10 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren *Axel Ferdinand Thollander*... 48 röster,

i följd hvaraf herr revisionssekreteraren *Axel Ferdinand Thollander* blifvit utsedd till Riksdagens justitieombudsman.

O. M. Björnstjerna.

J. Johansson.

Adolf Helander.

S. J. Kardell.

2:o) År 1894 den 10 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, i fall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren *Hugo Erik Mauritz Bohman*... 48 röster,

i följd hvaraf herr revisionssekreteraren *Hugo Erik Mauritz Bohman* blifvit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

O. M. Björnstjerna.

J. Johansson.

Adolf Helander.

S. J. Kardell.

Efter uppläsande häraf beslöts, att underrättelse om de sålunda försiggångna valen skulle meddelas Riksdagens kansli-deputerade, med anmodan att låta uppsätta förslag till såväl förordnanden för de valde som skrifvelse till Kongl. Maj:t med anmälan om valets utgång; och lades derefter protokollen till handlingarna.

§ 3.

Föredrogos, hvar efter annan, Kongl. Maj:ts i senaste sammanträdet bordlagda propositioner till Riksdagen; och hänvisades af desamma till statsutskottet följande, nemligen:

angående upplåtelse till Jemtlands fältjägerregementes mötesplats af mark tillhörig f. d. militiebostället Kungsgården n:o 1 i Jemtlands län;

angående ordnandet af pensionsförhållandena vid intendenturcorpsen;

angående afsöndring af jord från Visborgs kungsladugård och hospitalslägenheten Kohagen till mötesfält för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps;

angående anskaffande af undervisningsmateriel till skolorna för sinnesslöa barn; och

angående villkoren för erhållande af understöd utaf allmänna medel till undervisning i slöjd för gossar.

Till behandling af lagutskottet hänvisades Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 49 § i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

§ 4.

Föredrogos och bordlades för andra gången statsutskottets utlåtanden n:is 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 och 20.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

- herr *P. O. Lundell* under 12 dagar från och med den 16 dennes,
 » *C. G. Andersson* i Skeenda under 8 dagar från och med den 17 dennes och
 » *J. P. Jansson* i Saxhyttan under 7 dagar från och med den 16 dennes.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkande n:o 2, i anledning af väckt motion om utbytande af föreslagen tilläggsbevillning mot beskattning af maldrycker m. m.

Detta ärende skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2.47 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Onsdagen den 14 februari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 7 innevarande februari förda protokoll.

§ 2.

Föredrogs och bordlades för andra gången bevillningsutskottets betänkande n:o 2.

§ 3.

Efter föredragning af statsutskottets utlåtande n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

§ 4.

I ordningen förekom härnäst statsutskottets utlåtande n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Punkten 1

lades till handlingarna.

Efter föredragning vidare af *punkten 2*, angående i utlåtandet icke särskildt omförmälda ordinarie anslag under andra hufvudtiteln, begärdes ordet af

Ang. omarbete af gällande förordning om ersättning åt oskyldigt häktade.

Herr Hedin som yttrade: Jag har ingen anmärkning att framställa mot utskottets förslag, men jag har trott mig kunna begagna detta tillfälle för att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet framföra en vördsam anhållan, att han täcktes taga under öfvervägande en lagstiftningsfråga, som i mina och många andras ögon är af synnerlig vikt, men tillika utan tvifvel så vanskelig,

att det må ursäktas den enskilde riksdagsmannen, om han icke tilltror sig att framställa något förslag i ämnet. Bland ordinarie anslagen på andra hufvudtiteln förekommer i tabellen mot slutet ett under namn af ersättning åt domare, vittnen och parter. Anslagets rubrik är icke alldeles fullständig, eftersom, på grund af Riksdagens år 1886 fattade beslut, utaf detta anslag utgå äfven de belopp, som till äfventyrs kunna af Kongl. Maj:t varda beviljade på grund af lagen den 12 mars 1886 om ersättning af allmänna medel åt oskyldigt häktade och dömda. Det är denna lag, på hvilken jag önskar värdsammast få fästa herr statsrådets uppmärksamhet. Den har nu varit tillräckligt länge i kraft, för att man väl må kunna säga sig hafva rätt att om dess betydelse fälla ett bestämdt omdöme. Så vidt jag erinrar mig, väcktes förslag om ersättning eller skadestånd åt oskyldigt häktade första gången för icke mindre än tjugutvå år sedan eller 1872 af ledamoten i denna kammare herr Ola Jönsson i Kungshult, förnyades sedermera 1875 i något förändrad form, men först 1886 kom en lagstiftning i ämnet till stånd. Det torde icke vara ur vägen att erinra om, att denna lagstiftning utan tvifvel tillkom väsentligen under intryck af det beryktade, upprörande falskmyntarmålet 1880. Mången af kammarens ledamöter torde säkert hafva i godt minne gamla justitieombudsmannen Frömans berömmeliga, kraftiga ingripande i denna sak och äfven erinra sig, att Riksdagen 1884 på grund af väckt motion beviljade ett skadeståndsbetopp åt offren för den märkvärdiga rättsvården i staden Kristinehamn. All heder åt den regering och den chef för justitiedepartementet, som framlade förslag till 1886 års lag! Vi trodde då något naivt, att med den lagen ett stort framsteg i riktning af rättvisa, billighet och humanitet blifvit taget. Men vi hafva misstagit oss, och nu är det icke för tidigt att erkänna, att ett misstag begicks. Lagen har varit i verksamhet under snart åtta år. Under hela denna tid har, så vidt jag erfarit, skadestånd åt oskyldigt häktade icke af Kongl. Maj:t beviljats och jag tror efter lagens ordalydelse strängt taget icke heller kunnat beviljas mer än en enda gång, nemligen år 1892, åt en ungersk undersåte, som fick som jag tror 70 kronors ersättning, derför att han oskyldigt suttit häktad. Det hade nemligen blifvit ådagalagdt, att han icke kunde hafva begått det brott, för hvilket han blifvit misstänkt och arresterad. Deremot har under dessa år ett mycket stort antal ansökningar om dylikt skadestånd inkommit till Kongl. Maj:t, hvilka afslagits, och jag förmodar, att de varit af den beskaffenhet, att de måst afslås på grund af de stränga bestämmelserna i lagen. Det skall naturligtvis sällan inträffa, att det blir ådagalagdt, att en person, som blifvit angifven för brott, icke har kunnat begå detta brott; det skall ofta inträffa, att det icke kan ledas i bevis att en annan har begått brottet; och man må visserligen hoppas, att det aldrig vidare måtte hända, att någon person blir beröfvad sin frihet

Ang. omarbetande af gällande förordning om ersättning åt oskyldigt häktade.

(Forts.)

*Ang. omarbetande af gäl-
lande förord-
ning om ersätt-
ning åt oskyl-
digt häktade.*

(Forts.)

såsom angifven för ett brott, hvilket aldrig blifvit begånget hvar-
ken af honom eller någon annan, såsom det hände med de arma
menniskorna, hvilka arresterades för en falskmyntning, som aldrig
egt rum. Åtskilliga af de ansökningar hos Kongl. Maj:t om ska-
destånd, om hvilka jag tagit kännedom, hafva förefallit mig i allra
högsta grad behjertansvärda, men hafva icke föranledt något
skadestånd och, jag upprepar det ännu en gång, icke enligt lagens
ordalydelse kunnat leda till annat resultat. När man har gjort
den erfarenheten, synes det mig icke vara tillåtligt, att man lem-
nar lagen sådan den är. Att låta den stå qvar och fylla ett num-
mer i svensk författningssamling skulle endast vara ett lagstiftnings-
hyckleri, sedan man erfarit hvad måhända ingen kunde förutse
1886, eller att lagen skulle blifva så verkningsslös som den blifvit.
Härtill kommer en annan omständighet. Jag tror icke, jag går
för långt, om jag säger, att på samma gång lagen i de flesta fall
icke kan medföra någon verkan, d. v. s. blifvit i det allra när-
maste ändamålslös, det också är att befara att — jag har några
särskilda anledningar att tro så — den rent af kommer att verka
ändamålsvidrigt. Det allmänna föreställningssättet är benäget att
se saker och ting blott i de stora eller, om jag så får säga, grofva
dragen och att reducera dem till det enklaste uttryck. Det all-
männa föreställningssättet är ytterst obenäget emot subtila distink-
tioner.

När nu en allmänhet finner, att en person, som varit häktad
och tilltalad, men blifvit frikänd och som man anser sig hafva
de allra fullaste och giltigaste skäl att betrakta såsom äfven verk-
ligt oskyldig, dock icke af Kongl. Maj:t får annat svar än nej på
en ansökan om skadestånd, en ansökan, som också innebär en
bön om den moraliska upprättelse, som ligger i beviljandet af
äfven den allra ringaste ersättning — när man finner, att han
får nej till svar, och man känner med sig, att det varit billigt,
att han fått detta skadestånd, om hvilket man har den föreställ-
ningen, att lagen säger, att han skall ha det, om han är »oskyl-
dig», då blir effekten den, att allmänna föreställningssättet oroas
och förvillas: man kommer på den tanken, att han har svart på
hvitt af högsta vederbörande på att han icke är oskyldig, och
sålunda fogas till hvad den frikände redan fått utstå ett nytt
lidande genom afslaget på en anhållan, som det för honom varit
bättre, att han aldrig hade gjort.

Det är ett sådant tillstånd, som jag tror, att man icke bör
längre låta fortfara. Men ärendet är så vanskligt, att jag tänker,
att de fleste ledamöter af representationen icke våga försöket att
taga initiativ deri, då de icke vilja inskränka sig blott till att i
allmänna ordalag anhålla om skrifvelse till Kongl. Maj:t om att
taga saken i öfvervägande, och icke tilltro sig att kunna angifva
hufvudgrunder för en förbättring af lagen. Jag slutar därför

med det jag började med: jag anhåller, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet ville taga denna framställning i välvilligt öfvervägande.

Vidare anfördes icke. Punkten bifölls.

Punkten 3.

Med tillstyrkande af hvad Kongl. Maj:t i sådant afseende föreslagit, hemställde utskottet i denna punkt: att för uppgörande, granskning och omarbetning af lagförslag genom en lagbyrå måtte på extra stat för år 1895 anvisas 25,000 kronor.

I fråga härom anförde nu:

Herr John Olsson: Herr talman! Jag har icke begärt ordet för att motsätta mig den förändring i fråga om beredningen af lagärenden, som här af chefen för justitiedepartementet är föreslagen. Jag har endast ansett mig böra ifrågasätta, huruvida det kan vara nödvändigt att för den tilltänkta nya lagbyrån anslå det belopp, som är föresaget och af statsutskottet tillstyrkt. *Ang. anslag till en lagbyrå.*

Jag ber likväl först att få uttala ett erkännande till herr statsrådet för den beredvillighet, hvarmed herr statsrådet tillmötesgått den af Andra Kammaren vid föregående riksdag uttalade önskan om en förändrad organisation af den hittills varande lagberedningen — må vara att denna bredvillighet icke uteslutande berott på önskan att tillmötesgå kammarens uppfattning, utan törhända, att döma af statsrådsprotokollet, i första rummet haft sin orsak i omständigheternas tvång.

Jag har, som sagdt, begärt ordet för att ifrågasätta, huruvida ett anslag af 25,000 kronor verkligen här skulle vara nödvändigt. Det framgår af handlingarna i saken, att, när lagbyrån under åren 1872—1874 fungerade, ett belopp af 20,000 kronor var anslaget till densamma, och det synes mig icke vara förbragt något skäl, hvarför icke samma belopp skulle kunna vara tillräckligt äfven nu. Ett af skälen, hvarför Andra Kammaren i fjor motsatte sig anslaget till nya lagberedningen, var utan tvifvel önskan att åstadkomma större sparsamhet i fråga om detta anslag. Kammaren fäste sig icke uteslutande vid sjelfva organisationsfrågan, utan motståndet berodde i främsta rummet på sparsamhetsskäl. Då det nu föreslagna anslaget af 25,000 kronor temligen obetydligt skiljer sig från det anslag af 35,000 kronor, som hittills utgått till nya lagberedningen, torde det ingalunda vara omöjligt att gå något steg längre i sparsamhet och nedsätta beloppet till 20,000 kronor. Den finansiella ställningen är för närvarande sådan, att man nödgas iakttaga den största sparsamhet

Ang. anslag på alla områden, äfven när det gäller i och för sig smärre belopp.
till en lagbyrå. Man får försöka nöja sig med mindre anslag.

(Forts.)

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet har i statsrådsprotokollet angifvit, huru han tänkt sig, att den föreslagna lagbyrån skulle organiseras. Den skulle bestå af tre ledamöter med ett arvode af 7,000 kronor hvardera, hvarjemte 4,000 kronor skulle utgå till expenser. Jag skulle vilja hemställa till herr statsrådet och kammaren, huruvida icke de tillämnade ledamöterna i lagbyrån skulle kunna nöja sig med ett arvode af t. ex. 6,000 kronor hvardera, i hvilket fall 2,000 kronor blefve öfver till expenser? Eller, om denna anordning stöter på svårigheter, huruvida man icke skulle kunna nöja sig med t. ex. två ledamöter i lagbyrån förutom byråchefen för lagärenden, som ju enligt förslaget skulle deltaga i byråns arbeten? Herr statsrådets yttrande till protokollet innehåller ju, att han tänkt sig, att lagbyrån *i regel* skulle bestå af tre ledamöter, hvadan det vill synas, som om det icke skulle stöta på öfvervinneliga svårigheter att arbeta äfven med ett mindre antal ledamöter.

Då anslaget icke är ämnadt att utgå specificeradt, utan efter bepröfvande af chefen för justitiedepartementet, och det alltså icke behöfs någon särskild formulering af beslutet, om anslaget nedsattes, vågar jag yrka, att kammaren för sin del måtte besluta att nedsätta ifrågavarande anslag till 20,000 kronor med bifall för öfrigt till den af Kongl. Maj:t gjorda framställningen.

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet Östergren: Herr greve och talman! Beträffande organisationen af lagbyrån har jag tänkt, att denna skulle, såsom statsrådsprotokollet angifver, bestå af tre ledamöter; men att äfven den nuvarande byråchefen för lagärenden skulle hafva skyldighet att tjänstgöra der. Han har redan nu skyldighet att tjänstgöra i nya lagberedningen, men så länge förslag af större omfattning varit före i beredningen, har det varit nästan omöjligt för honom att, när han blifvit ledig från lagföredragning, träda in i beredningen. Då har beredningen längre tid sysselsatt sig med ett förslag, och han har icke kunnat med gagn deltaga i det redan långt framskridna arbetet. Föredragning i högsta domstolen kommer ofta på och fordrar lång beredelsetid, och därför kan byråchefen för lagärenden icke vara mycket att påräkna i den blifvande lagbyrån. Jag har emellertid tänkt ordna arbetet så, att den för lagstiftningsarbetet anställda personalen omvexlande sysselsättes dels med det kollegiala arbetet i lagbyrån, dels med beredning inom departementet af sådana ärenden, hvilka icke fordra kollegial behandling, och dels med föredragning af lagfrågor i högsta domstolen.

Jag har vidare tänkt, att ledamöterna skulle i tur och ordning föredraga förslagen inför högsta domstolen, så att hvarje förslag blefve föredraget af någon, som deltagit i dess uppgörande.

Derigenom skulle arbetet underlättas, ty den, som varit med om förslaget utarbetande, behöfver icke någon längre beredelsetid. Att, såsom den föregående talaren föreslagit, låta en lagbyrå arbeta på två man hand, skulle icke befordra så viktiga arbeten, som erfordras för utarbetande af lagförslag. Dertill behöfvas allra minst tre personer.

*Ang. anslag
till en lagbyrå.
(Forts.)*

Samme talare ansåg, att beloppet skulle kunna nedsättas från begärda 25,000 kronor till 20,000 kronor, och till stöd för denna åsigt åberopade han den omständigheten, att vid 1872 års riksdag till en liknande anstalt anslogs endast 20,000 kronor. Jag ber i anledning häraf att få fästa herrarnes uppmärksamhet derå, att förhållandena då och nu äro betydligt olika. År 1872 hade den allmänna löneförhöjningen för tjenstemännen ännu icke blifvit beviljad, och vid den tiden gick det ännu för sig att få ledamöter i lagbyrån för lägre arfvode än det jag nu beräknat, nemligen 7,000 kronor; men numera efter löneförhöjningen tror jag icke det är möjligt att för en mindre summa få för arbetet fullt kvalificerade personer. 7,000 kronor för hvar och en af tre ledamöter göra 21,000 kronor, och då återstår af det begärda beloppet 4,000 kronor till expenser. Dessa bestå af hyra för lokal, omkostnader för uppvärmning och belysning; behöfliga bokinköp och tillfälliga tryckningsarbeten. Expenserna hafva, enligt hvad erfarenheten utvisar, under den tid lagberedningen varit i verksamhet, uppgått i medeltal till 3,000 kronor om året, och derutöfver erfordras 1,000 kronor för oförutsedda utgifter. Jag har i statsrådsprotokollet antydtt eu sådan utgift, den nemligen, som kan uppkomma derigenom att det kan finnas erforderligt att tillkalla sakkunnige personer. Jag omnämnde detta vid sista riksdagen, då hufvudtiteln förelåg, och sedan dess har det två gånger ifrågakommit att tillkalla sakkunnige män, med hvilka lagberedningens ledamöter önskat rådpläga.

Med den erfarenhet jag har om de svårigheter, som mött för att förmå personer att inträda i lagberedningen, är jag förvissad om, att det icke skall blifva möjligt att få fullt kompetenta och dugliga personer för lägre arfvode än jag föreslagit, och jag hemställer därför, att kammaren måtte bevilja det af Kongl. Maj:t åskade och af statsutskottet tillstyrkta beloppet.

Herr vice talmannen Danielson: Herr talman! Då utskottet varit enigt i att tillstyrka föreliggande förslag, så tror jag icke, att det kan förundra herrarne, om någon af utskottets ledamöter vill söka med några ord bemöta de invändningar, som deremot gjorts.

Att man vill spara och göra allt så billigt man kan, derom tror jag väl att alla äro ense, men denna fråga syntes oss både inom afdelningen och utskottet i sin helhet vara så viktig, att vi icke trodde oss kunna spara mer än hvad Kongl. Maj:t redan

*Ang. anslag
till en lagbyrå.*
(Forts.)

försökt göra. Vi veta alla, huru ofta kammarens ledamöter komma med motioner om utredning af lagfrågor och nya lagförslag, och hurusom inom denna kammare önsknings ofta uttalas om att få reformer till stånd i fråga om lagar och författningar, men skulle man nu göra det omöjligt för vederbörande att på ett tillfredsställande sätt utreda dylika frågor och framlägga nya lagförslag, så tror jag icke att det bär bra i hop. Det är också hufvudsakligen af detta skäl, som jag biträdt det föreliggande förslaget.

Det har anmärkts, att de tre ledamöterna skulle få 7,000 kronor hvar i arvode, och jag tycker också det är mycket, men om man ser till, hvilka kompetensvilkor man måste ställa på dem, så kanske att detta arvode ej är för högt, ty det är väl gifvet, att de måste vara personer med verklig juridisk bildning, och icke vara sådana, som man med ett allmänt uttryck kallar godtköpsjurister, utan personer med erfarenheter från många håll.

Man har därför inom utskottet tilltrött sig att antaga, det t. ex. personer, som egnat sig åt domarevärf, skola finnas villiga lemna dessa å sido för att ingå i lagbyrån utan att erhålla samma ersättning, som de hafva för sina vanliga domaregöromål. Då man således beräknar arvodet till ledamöterna till 21,000 kronor, blir det 4,000 kronor öfver, som synas blifva behöfliga för andra ändamål. Dessa penningar komma ju alltid att redovisas, så att Riksdagen har kontroll öfver deras användning, och man får i behåll hvad som icke behöfs.

Det var dessa skäl, som gjorde sig gällande på afdelningen och äfven inom utskottet, och på grund häraf var det, som utskottet icke vågade nedpruta det belopp, som Kongl. Maj:t föreslagit. Om man det hade gjort, kunde man med skäl af regeringen få till svar, när man begärde utredning i lagfrågor, att då Riksdagen icke beviljat tillräckligt anslag för erhållande af arbetskrafter, finge Riksdagen ursäkta, att begärda utredningar icke så fort knuna ske. På dessa skäl yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr John Olsson: Mot den siste talaren ber jag att få anmärka, att åtminstone icke från min sida varit ifrågasatt att göra det omöjligt att fortsätta ett förberedande lagstiftningsarbete, utan jag har blott uttalat den uppfattningen, att man mycket väl skulle kunna något nedsätta anslaget utan att derigenom äfventyra det goda resultatet.

Jag vill erinra den ärade talaren derom, att år 1872, när inrättandet af en lagbyrå första gången ifrågasattes af Kongl. Maj:t och jemväl beslöts af Riksdagen, så begärde Kongl. Maj:t dertill ett anslag af 24,000 kronor. Riksdagen biföll denna framställning, med den ändring likväl, att för ändamålet beviljades endast 20,000 kronor. Kongl. Maj:t hade sålunda då liksom nu den uppfattningen, att ett anslag af 24,000 kronor var behöfligt, men

Riksdagen nedsatte det oakadt anslaget till 20,000 kronor, hvilket belopp utgick äfven under de två följande åren och visade sig fullt tillräckligt. Jag kan icke inse, hvarför icke äfven nu en nedprutning till 20,000 kronor skulle kunna utan olägenhet ske, då nämnda belopp förut visat sig fullt tillräckligt.

Ang. anslag
till en lag-
byrå.
(Forts.)

Det förvånar mig, att herr vice talmannen, som förr varit en sådan sparsamhetsvän, speciellt i fråga om embetsmäns löner, nu finner ett arfvode af 7,000 kronor till en ledamot i lagbyrån vara så betänkligt att pruta på. En årlig lön af 6,000 kronor utgör dock en ganska afsevärd inkomst, och icke få rätt högt stående tjänstemän få nöja sig med detta belopp. Så t. ex. hafva rådmännen i Stockholm i regel 6,000 kronor i lön, somliga skulle jag tro något derunder, utan att någon därför har skäl att tala om »godtköpsjurister».

Jag tror således, att det icke heller i detta fall är lämpligt att tala om »godtköpsjurister», därför att man ifrågasätter en nedsättning af arfvodet till 6,000 kronor.

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmärkte, att den föreslagna lagbyrån borde bestå af minst tre ledamöter och att det därför vore omöjligt att nedsätta anslaget. Jag ber att häremot få erinra, att enligt förslaget skulle ju lagbyrån, äfven om antalet af dess ledamöter minskades från tre till två, komma att utgöras af tre, i ty att ju byråchefen för lagärenden jemväl skulle deltaga i arbetet. Äfven om ledamöternas antal minskades till två, blefve det dock det af herr statsrådet såsom nödvändigt ansedda antalet, som kunna deltaga i ärendenas handläggning.

Vidare vill jag erinra derom, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet sjelf antydtt, att antalet ledamöter skulle under vissa förhållanden kunna nedsättas till två, då han säger, att *i regel* borde byrån bestå af byråchefen för lagärenden och tre ledamöter. Af detta uttryck framgår, att Kongl. Maj:t tänkt sig, att antalet undantagsvis skulle kunna nedsättas till två, hvilket således ju icke torde vara någon omöjlighet.

Hvad angår utgifterna för det behöfliga trycket för lagbyrån, så skulle ju kostnaderna därför i allmänhet utgå från det ordinarie anslaget på andra hufvudtiteln, så att det nu begärda extra anslaget endast skulle blifva behöfligt för mindre och tillfälliga trycksaker. Herr statsrådet nämnde, att till expenserna i nya lagberedningen åtgått omkring 3,000 kronor årligen. Jag förmodar, att i detta belopp inräknats äfven tryckningskostnaderna för de rätt digra betänkanden, lagberedningen afgifvit, och, om så är fallet, föreställer jag mig att expenserna för lagbyrån mycket väl skulle kunna nedsättas till 2,000 kronor utan att blifva otillräckliga.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Ang. anslag
till enlagbyrå.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen i detta ämne slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf hr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan oförändrad och *dels* på bifall till densamma med den af herr John Olsson föreslagna ändring, eller att anslagsbeloppet måtte bestämmas till 20,000 kronor; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Herr John Olsson begärde emellertid votering, hvilken ock företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick statsutskottets hemställan i 3:dje punkten af utlåtandet n:o 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets hemställan med den af herr John Olsson yrkade förändring.

Omröstningen visade 138 ja mot 59 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan i oförändradt skick.

§ 5.

Föredrogos vidare, hvart efter annat, och biföllos statsutskottets nedannämnda utlåtanden:

n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet;

n:o 11 i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af den kronan tillhöriga, från ett halft mantal frälse Bengtstorp n:o 1 i Mörbylånga socken af Kalmar län afsöndrade lägenheten Bengtstorp n:o 2;

n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Gefle stad af den kyrkoherden derstädes på lön anslagna åker eller vretjord;

n:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Ekeby i Ekeby socken af Östergötlands län;

n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från förra kompanichef-bostället ett mantal Suntack Porsagården, Klockaregården och Klostergården i Skaraborgs län;

n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse å Grängesbergs grufskog af mark till begravningsplats m. m.;

n:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Vasabygget n:o 1, $\frac{1}{3}$ mantal, i Kristianstads län;

n:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående gränsreglering emellan den citadellet i Landskrona tillhöriga mark och Landskrona stad; och

n:o 18, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående villkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

§ 6.

Till behandling förelåg härefter statsutskottets utlåtande n:o 19, i anledning af väckt motion om ändring i 7:de punkten af kungörelsen om förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner.

I detta utlåtande hemstälde utskottet, att ifrågavarande, inom Andra Kammaren af herr C. G. Andersson i Skeenda väckta motion, n:o 119, icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af ärendet anförde

Herr Andersson i Skeenda: Jag skall icke spilla många ord på min motion, då statsutskottet enhälligt afstyrkt densamma. Utskottet säger visserligen, att det näppeligen är med verkliga förhållandet öfverensstämmande, att, med det nu stadgade förfaringssättet vid arrendebuds inhemtande, öferspekulation föranledes. Jag vågar deremot påstå, att sådan både förekommit och fortfarande förekommer. Detta anser jag framgå af de bilagor, som jag bifogat min motion. Jag tycker därför, att det är underligt, att man icke kan få någon ändring derutinnan.

Jag yrkar bifall till motionen.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman, mine herrar! Då motionären yrkat bifall till sin motion, ehuru statsutskottet

Om ändring i 7:de punkten af kungörelsen om förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner.

Om ändring i 7:de punkten af kungörelsen om förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner. enhälligt afstyrkt densamma, så anser jag, att någon af utskottets ledamöter bör yrka bifall till utskottets hemställan.

Det förslag, som nu föreligger, har förut tvenne särskilda gånger varit föremål för Riksdagens öfverläggning, men båda gångerna blifvit afslaget. Första gången då förslaget väcktes, hänvisades det till behandling af ett tillfälligt utskott, som tillstyrkte detsamma, men då det föredrogs i denna kammare, afslogs det utan omröstning. När sedermera förslidet år motionen förnyades, hänvisades den till statsutskottet, som enhälligt afstyrkte densamma, utan att, när utskottets utlåtande föredrogs i kamrarne, någon enda röst höjde sig för motionärens förslag. När så varit förhållandet, har utskottet haft all anledning att tro, att äfven i år icke någon vidare sympati skulle förefinnas för motionen, och detta är också anledningen till att utskottet afstyrkt densamma.

Det kan nog vara sant, såsom motionären frambållit, att om auktioner utlysas å endast ett ställe samt de förseglade anbuden borttagas, mera enkelhet än nu skulle blifva rådande, men om det syftet, som motionären afser att vinna, eller att förekomma öfverbudning å arrenden, derigenom skulle uppnås, derom torde meningarna vara delade. Ty lika lätt som man vid ett skriftligt anbud kan erbjuda en för hög summa, lika lätt kan man vid ett muntligt anbud bjuda för högt, då det finnes flere spekulanter. Sedan optionsrätten blifvit åter införd, torde verkligen detta förslag icke hafva så stor betydelse som förut, då numera arrendeauktioner sällan förekomma. Jag tror, att om man ser efter i de förteckningar öfver utarrenderade kronodomäner, som finnas efter år 1887, så skall man finna, att arrendeauktioner efter denna tid högst sällan förekommit, och därför vinner man ingenting med att bifalla motionen.

Om jag icke missuppfattade motionärens anförande, åberopade han de bilagor, som bifogats motionen, och ansåg, att hvad i dessa bilagor anförts utgjorde ett viktigt skäl för att bifalla motionen. Men om man med uppmärksamhet genomläser dessa bilagor, skall man finna, att de icke afhandla något till stöd för den sak, som motionären genom sin motion vill afhjelpa. Innehållet i dessa bilagor är nemligen följande: Ett hemman i närheten af hufvudstaden hade af vederbörande värderingsnämnd åsatts ett arrendevärde på 1,020 kronor, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län nedsattes till 1,000 kronor. När sedermera detta förslag inkom till domänstyrelsen, höjdes arrendevärdet till 1,400 kronor. Arrendatorn, som hade optionsrätt till hemmanet, förklarade sig under reservation vilja begagna sig af denna rätt. Under tiden anförde han besvär hos Kongl. Maj:t öfver domänstyrelsens beslut, men Kongl. Maj:t fann icke skäl att å besvärerna fästa afseende. Häraf framgår tydligt, att af dessa bilagor kan man icke hemta något stöd för bifall till motionen,

(Forts.)

utan endast för att borttaga den rätt, som domänstyrelsen har att höja ett åsatt arrendevärde, men något sådant förslag förekommer icke i motionen. Deri föreslås endast, att Riksdagen ville aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i 7:de punkten af kongl. kungörelsen om förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner, i syfte att, då arrende på kronans jordbruksdomäner skall utbjudas å offentlig auktion, denna auktion finge utlysas å endast ett ställe, och att de förseglade anbuden borttoges.

På grund af hvad jag nu anfört, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 7.

Slutligen föredrogs statsutskottets utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om inlösen för statsverkets räkning af frälseskatteräntor. *Om inlösen för statsverkets räkning af frälseskatteräntor.*

I berörda, inom Andra Kammaren afgifna motion, n:o 64, hade herr L. P. Larsson i Berga föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att jemväl frälseskatteräntor, som ursprungligen tillkommit genom aftal mellan kronan och enskilde, skulle, på sätt kongl. förordningen den 11 september 1885 stadgade om skattefrälsesräntor, af statsverket inlösas; samt att, intill dess en sådan inlösen blifvit verkställd, staten måtte bidraga med lika utgifter, som för skattefrälsesräntor utginge till enskild person.

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ordet begärdes af

Herr Larsson i Berga, som yttrade: Herr talman, mine herrar! Jag vill endast anföra några få ord för bifall till min motion.

Statsutskottet har icke fäst sig vid det verkliga förhållandet med dessa räntor, utan endast vid hvad som försiggått inom utskottet vid 1886, 1887 och 1891 årens riksdagar. Jag anser, att man bort egna denna fråga mera omsorg än hvad utskottet gjort. Man hade bort taga i betraktande, att dessa räntor merendels utgöras af mindre bemedlade, hvilka särdeles tungt tryckas af detta onus. De, som i närvarande tid innehafva frälseskatteräntorna, hafva ingen del i dessa räntors tillkomst. Min motion afser, att dessa räntor, som en gång utgått från statsverket och

*Om inlösen
för statsver-
kets räkning
af frälse-
skatteräntor.
(Forts.)*

som statsverket erhållit lösen för, måtte af statsverket åter inlösas, ehuru de under tidernas lopp varit i annan mans ego.

Då man jemför dessa frälse-skatte-ränte-innehafvare med dem, som ha fått afskrifning af sina skattefrälseräntor och derigenom erhållit en behöflig lättnad i sina utskylder, så synes det underligt, att icke nu ifrågavarande ränteinnehafvare också kunna erhålla någon lindring i sina utskylder.

När kongl. förordningen af den 11 september 1885 angående inlösen af skattefrälseräntor utfärdades tänkte dessa ränteinnehafvare, hvarom nu är fråga, att denna förordning äfven skulle gälla dem, som innehade frälse-skatte-räntor, ända till en del af dem uppdagade, att de fingo behålla sina räntor oinlösta.

Jag anser, att det vore med rättvisa och billighet öfverensstämmande, om denna kammare fattade det beslut, att frälse-skatte-räntorna skola af statsverket inlösas, till lättnad för dem som bära denna tunga. Förhållandet är nemligen det, att dessa räntor icke äro spridda öfver landet i sin helhet. Inom den valkrets, jag har äran att representera, är det omkring en 8 à 9 mantal, som ha sig dessa räntor pålagda. Då desse nu liksom öfriga skattskyldige genom tilläggsbevillningen fått en tillökning i sina skatter, och dessutom genom urtima Riksdagens beslut blifvit ålagda samma värnpligtsskyldighet som andra medborgare, vore det ej mera än tillbörligt, att de genom frälse-skatte-räntornas inlösande af statsverket erhöilo en välbehöflig lättnad i sina bördor.

Jag yrkar bifall till min motion.

Vidare anförde:

Herr Andersson i Nöbbelöf: Jag vill icke bestrida, hvad den föregående talaren yttrade, då han nämnde, att det kändes tungt för innehafvarne af frälse-skatte-räntor att betala dessa räntor, då deremot innehafvarne af skattefrälseräntor numera kunna få dessa inlösta af statsverket och sedermera afskrifna. Men förhållandet har alltid varit, att Riksdagen icke velat gå in på att inlösa frälse-skatte-räntorna. Dessa senare räntor hafva nemligen tillkommit på det sätt, att frälse-mannen — den enskilde egaren af både jord och ränta — vid försäljningen af jorden förbehållit sig räntan. Sedermera hafva, såsom motionären nämnde, dessa räntor kommit i statens ego. De voro redan vid sin öfvergång i statens ego frälse-skatte-räntor, och denna öfvergång har således icke förändrat räntans natur. Således äro de fortfarande frälse-skatte-räntor, som tillkommit genom enskilda personers öfverenskommelse med hvarandra. Detta gör, att Riksdagen icke velat inlåta sig på att tillstyrka inlösen af dessa räntor. Jag tror, att då Riksdagen icke velat göra det förut, så vill den icke heller göra det nu.

Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr Andersson i Helgesta: Endast några ord med anledning af den siste talarens yttrande. Han sade, att frälse-skatte-räntorna tillkommit på grund af enskild öfverenskommelse mellan köparen och säljaren. Jag tror deremot, att de flesta af dessa räntor ursprungligen varit af samma natur som skattefrälse-räntorna, att de ursprungligen tillhört kronan, ehuru de sedermera kommit i ett annat läge genom att den, som egt räntan, äfven egt jordegendomen, så att jorden och räntan varit i samma hand. Derigenom har räntan fått frälse-skatte-natur, hvilket ju endast berott på innehafvaren. Det kan visserligen äfven finnas sådana räntor, som tillkommit på annat sätt, men jag tror, som sagdt, att de flesta ursprungligen haft samma natur som skatte-frälse-räntorna.

*Om inlösen
för statsver-
kets räkning
af frälse-
skatteräntor.
(Forts.)*

Det är ej att undra öfver, om egarne af sådana frälse-skatte-räntor nu beklaga sig, såsom förhållandet är i mitt kommittent-skap. De hafva icke, såsom sina grannar, genom grundskatternas afskrifning kommit i åtnjutande af någon lindring i sina skatte-skyldigheter, men de hafva lika fullt blifvit pålagda förhöjd be-villning i likhet med dem, som åtnjutit skattelindring, och de få fullgöra de ökade bördorna för försvaret, som tillkommit genom den ökade värnpligten. Jag tror ej, att detta är riktigt, utan att en rättelse i detta förhållande är af billigheten påkallad. Nästan för hvarje riksdag inkomma nu också motioner i detta syfte, och för närvarande hafva vi en motion, som hvilar på kammarens bord, i hvilken yrkas, att dessa frälse-skatte-räntegifvare åtminstone skola slippa betala tilläggsbevillning. Jag tror man ej kan säga annat, än att en sådan begäran är rättvis.

Ehuru jag således anser, att motionären har fullkomligt rätt, vill jag icke göra något yrkande, emedan jag icke tror, att kam-maren kommer att bifalla motionen. Jag vill endast till slut säga, att jag tror, att en utredning i detta fall är behöflig, och att det vore i högsta grad rättvist, om något kunde göras för dessa räntegifvare.

Herr Larsson i Berga: Jag skall endast be att få yttra några ord med anledning af herr Anderssons i Nöbbelöf påstående, att de ifrågavarande räntorna tillkommit genom aftal mellan en-skilda personer, så att den, som innehafte jorden och räntan, vid försäljningen förbehållit sig räntan. Det är sant, att så kan vara förhållandet i något enstaka fall, men i det stora hela är icke förhållandet så, hvilket man kan finna genom undersökningar i kammarkollegii arkiv. Jag vill anföra ett exempel, som jag har reda på. Det är i fråga om försäljning af ett hemman, som förut tillhört staten, hvarvid både jorden och räntan såldes till en person. Vid denna försäljning förbehöll sig staten, att de, som innehade hemmanet eller jorden, skulle hafva förmånsrätt att

Om inlösen för statsverkets räkning af frälse-skatteräntor. behålla jorden qvar, om de önskade, men att skatten skulle erläggas till den, som köpt densamma.

Ett annat exempel kan jag framdraga från den kommun, der jag är bosatt. Af ett halft hemman i Stenby, som till år 1806 betalt skatt till staten, såldes räntan till excellensen Bonde på Fituna. Ehuru han blott köpte räntan af detta halfva hemman, säges det dock i det kongl. brefvet, att han också egde jorden. Det är ett misstag i den kongl. skrifvelsen, och det beklagar jag. Ty excellensen Bonde egde icke jorden i detta halfva hemman, ehuru han egde det öfriga i Stenby. Nu hafva innehafvarne på denna grund sökt få 30% skattelindring, men det har blifvit afslaget af det skäl, att jorden och räntan varit i samma hand. Detta kan icke bevisas. Hemmansdelen har icke tillhört excellensen Bonde, som blott köpt räntan, så att denna ränta egentligen skulle varit skattefrälse, fastän den blifvit kallad frälse-skatteränta.

Ett annat förhållande åter, som jag känner till, förekommer i en annan kommun. Der äro $\frac{19}{24}$ af ett hemman skattefrälse och $\frac{6}{24}$ frälse-skatte. Förhållandet har tillkommit på det sättet, att, när hemmanet såldes, den, som egde räntan, köpte jorden, men sedan återbördade släktingarne de sex tjugofjerdedelarne från räntetagaren. Nu är det tre personer, som ega detta hemman, och man vet icke, hvilken skall betala för dessa sex tjugufjerdedelar, för hvilka såsom frälse-skatte ingen lindring i skatteskyldigheter eger rum. Nitton tjugufjerdedelar af hemmanet hafva kommit i åtnjutande af afskrifning af 30 % å skatterna, men icke de öfriga tjugufjerdedelarne.

Jag skall därför, herr talman, be att få vidhålla mitt yrkande om bifall till min motion.

Herr Andersson i Nöbbelöf: Jag tror, att hvad den siste ärade talaren nu yttrat snarare styrkt än vederlagt det jag sade under mitt förra anförande, nemligen att frälse-skatteräntorna äro sådana räntor, som från enskilda personer öfvergått till enskilda personer. Det sista exemplet, herr Larsson anförde, rörde öfverlåtelse släktingar emellan. Hvad det andra exemplet beträffar angående det hemman, af hvilket räntan skulle ingå till excellensen Bonde, så skulle den varit skattefrälseränta och innehafvaren af hemmanet varit qvitt denna ränta, om han anmält sig före 1888. Jag tror därför, att detta icke bevisar någonting och skall be att fortfarande få vidhålla mitt förra yrkande om bifall till utskottets hemställan.

Herr Larsson i Berga: Jag skall be att få rätta en missägning, till hvilken jag gjorde mig skyldig i mitt senaste anförande. Jag sade, att sex tjugufjerdedelar af hemmanet var frälse-skatte; men jag menade naturligtvis fem tjugufjerdedelar.

Härmed var öfverläggningen slutad; och efter det propositioner af herr talmannen gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll kammarén utskottets hemställan.

§ 8.

Afgåfvos nya motioner af:

herr *O. W. Redelius*, n:o 146, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ecklesiastik boställsordning;

herr *J. Nydahl*, n:o 147, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i § 16 af gällande jagtstadga; och

herr *E. J. Ekman*, n:o 148, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af sådana bestämmelser, hvarigenom tillträde till allmänt läroverk eller till tjänst hos stat eller kommun göres beroende af konfirmation eller nattvardens begående m. m.

Samtliga dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

§ 9.

Upplästes följande till kammarén inkomna sjukbetyg:

Ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr *J. Andersson* från Lysvik, som har halstfluss och katarrhalfeber, får åtminstone 2 à 3 dagar eller möjligen under resten af denna vecka afhålla sig från deltagande i riksdagsgöromål.

Stockholm den 14 februari 1894.

C. Thestrup,
prakt. läkare.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>J. A. Johansson</i>	i Strömsberg	under 8 dagar	fr. o. m.
den 16 dennes,			
herr <i>C. J. Hammarström</i>	fr. den 9 t. o. m.	den 16 dennes,	
» <i>A. Olsson</i>	i Märdäng	» 5	» 15
och » <i>C. F. Wallbom</i>	» »	8	» 15

§ 11.

Justerades ett protokollsutdrag, hvarefter kammaréns ledamöter åtskildes kl 2.32 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Lördagen den 17 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 9 och 10 innevarande februari.

§ 2.

Till kammaren hade inkommit följande protokoll, som upplästes:

Protokoll, hållet inför statsrådet och t. f. chefen för kongl. justitiedepartementet den 16 februari 1894.

Borgmästaren Johan Fredrik Rudolf Björck hade aflemnat fullmakt, utvisande att han vid riksdagsmannaval, som den 12 september sistlidet år hållits i Sundsvalls stad, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för en tid af tre år, räknade från och med den 1 sistlidne januari; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren, hvarjemte fullmagten skulle till kammaren öfverlemnas för att hållas borgmästaren Björck till handa.

In fidem

Albert Petersson.

Jemte det protokollet lades till handlingarna, beslöt kammaren förklara herr Björck behörig att taga plats bland kammarens ledamöter; och skulle den aflemnade fullmagten genom kammarens kanslis försorg till herr Björck återställas; hvarjemte antecknades, att herr Björck i går inställt sig vid riksdagen.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *A. Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

med förslag till lag angående ändring i gällande stadganden om tillsättning af organist- och klockarebefattningar;

med förslag till lag om ändrad lydelse af 17 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 samt till lag angående upphäfvande af gällande stadganden om förnyadt uppläsande i kyrka af vissa äldre författningar;

med förslag till lag om ändrad lydelse af 227 § sjölagen;

angående beredande af låneunderstöd till utveckling af statens telefonväsende; och

med förslag till bestämmelse i fråga om beloppet af den afgift, som bör för denaturering af bränvin erläggas.

De sålunda aflemnade kongl. propositionerna bordlades till nästa sammanträde.

§ 4.

Företogos val af dels sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning och dels tre suppleanter för desse revisorer; och utsågos dervid:

till *revisorer*:

	riksdagsmannen	<i>C. W. Collander</i>	med 199 röster,
	»	<i>J. E. Wikstén</i>	» 199 »
	»	<i>J. Bengtsson</i>	» 163 »
	»	<i>K. E. Holmgren</i>	» 163 »
	»	<i>Ollas A. Ericsson</i>	» 126 »
och	»	<i>O. Jonsson i Hof</i>	» 126 »
samt			

till *suppleanter*:

	riksdagsmannen	frilh. <i>W. G. von Schwerin</i>	med 150 röster,
	»	<i>K. A. Kihlberg</i>	» 116 »
och	»	<i>C. Gethe</i>	» 113 »

§ 5.

Härefter anställdes val af två revisorer och två revisorssuppleanter för hvarterdera af riksbankens afdelningskontor i orterna; och blefvo dervid utsedde:

Vid afdelningskontoret i Göteborg:

till revisorer:

landstingsmannen *J. M. Johansson* i Mellbyn
och grosshandlaren *G. Murray* i Göteborg, hvardera med 99 röster;

till suppleanter:

f. d. riksdagsmannen *H. Hedlund* i Göteborg med 58 röster
och landstingsmannen *L. Larsson* i Hufveröd med 55 röster.

Vid afdelningskontoret i Malmö:

till revisorer:

landstingsmannen *J. Nilsson* i Toarp med 126 röster
och grosshandlaren *A. L. Hagerman* i Malmö med 77 röster;

till suppleanter:

konsularagenten *P. Flensburg* i Malmö med 88 röster
och f. d. riksdagsmannen *O. Andersson* i Lyckorna med 72 röster.

Vid afdelningskontoret i Luleå:

till revisorer:

regementsintendenten *J. J. Klausén* i Öjebyn
och kommissionslandtmätaren *A. U. Orstadius* i Piteå, hvardera
med 71 röster;

till suppleanter:

postmästaren *A. E. Lundin* i Råneå med 86 röster
och afvittringsstyresmannen *H. W. Boström* i Neder-Luleå med
61 röster;

Vid afdelningskontoret i Östersund:

till revisorer:

landstingsmannen *P. Edling* i Bräcke
och f. d. riksdagsmannen *G. Eriksson* i Myckelgård, hvardera
med 60 röster;

till suppleanter:

kronofogden *P. Söderman* i Östersund med 103 röster
och f. d. landstingsmannen *E. O. Engström* i Fors med 69 röster;

Vid afdelningskontoret i Vexjö:

till revisorer:

landtbrukaren *J. Andersson* i Hjertanäs med 108 röster
och f. d. riksdagsmannen *A. F. Petersson* i Ugglekull med 77
röster;

till *suppleanter*:

landstingsmannen *S. Johansson* i Grennaforssa med 81 röster
och nämndemannen *B. G. Carlsson* i Bäck med 55 röster;

Vid afdelningskontoret i Jönköping:

till *revisorer*:

läroverksadjunkten *G. A. Sæve* i Jönköping med 92 röster
och häradshöfdingen *A. H. G. Ljunggren* i Säfsjö med 69 röster;

till *suppleanter*:

landtbrukaren *A. Pettersson* i Katrineholm med 67 röster
och landstingsmannen *J. Rylander* i Önnarp med 46 röster.

Vid afdelningskontoret i Kalmar:

till *revisorer*:

godsegaren *C. Hildebrand* i Skedemosse
och handlanden *G. A. Kindberg* i Kalmar, hvardera med 67
röster;

till *suppleanter*:

häradskrifvaren *D. O. Linden* i Kalmar med 78 röster
och landtbrukaren *E. Ekerot* i Dörby med 54 röster;

Vid afdelningskontoret i Karlstad:

till *revisorer*:

ingeniören *E. Biesért* i Lennartsfors med 104 röster
och f. d. riksdagsmannen *E. Dahlgren* i Ransäter med 75 röster;

till *suppleanter*:

handlanden *J. Rendahl* i Karlstad
och f. d. riksdagsmannen *N. Pehrsson* i Önnerud, hvardera med
56 röster;

Vid afdelningskontoret i Hernösand:

till *revisorer*:

disponenten *N. W. Dahlberg* i Väja
och f. d. riksdagsmannen *P. Westman* i Rossvik, hvardera med
80 röster;

till *suppleanter*:

redaktören *G. R. Peterson* i Sundsvall med 47 röster
och lektor *H. R. Wählander* i Hernösand med 43 röster;

Vid afdelningskontoret i Falun:

till revisorer:

handlanden *O. Lisell* i Malung med 80 röster,
och lektor *E. Sundberg* i Falun med 52 röster;

till suppleanter:

f. d. riksdagsmannen *M. Tysk* i Vattnäs
och landstingsmannen *A. Andersson* i Jönvik, hvardera med 38
röster;

Vid afdelningskontoret i Visby:

till revisorer:

riksdagsmannen *C. A. Bokström* med 99 röster
och borgmästaren *N. P. B. Lindgren* i Oskarshamn med 61 röster;

till suppleanter:

riksdagsmannen *L. Norrby* med 85 röster,
och fabrikören *P. A. Hellgren* i Visby med 50 röster.

Mellan de suppleanter, hvilka erhållit lika antal röster, bestämdes ordningen, sådan den här ofvan finnes angifven, genom lottniing.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästförestående två paragrafer omförmälda val.

§ 7.

Af de i senaste sammanträdet bordlagda motioner hänvisades

herr *O. W. Redelius'* motion, n:o 146, till lagutskottet; och

herr *J. Nydahls* motion, n:o 147, till Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2.

Vid föredragning derefter af herr *E. J. Ekmans* motion, n:o 148, begärdes ordet af

Herr Ekman, som yttrade: Herr talman! Då jag finner, att den af mig väckta motionen i strid mot 55 § riksdagsordningen innehåller ämnen, som kunna anses vara af olika beskaffenhet, anhåller jag hos kammaren att få återtaga min motion för att förnya den i annan form.

Med bifall till den af motionären sålunda gjorda anhållan, medgaf kammaren, att han finge återtaga sin ifrågasvarande motion.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr J. Persson från Arboga	under 10 dagar fr. o. m. den 18 d:s,
» Ollas A. Ericsson	» 6 » » » 17 »
» A. V. Ljungman	» 2 » » » 19 »
och » O. Larsson i Mörtlösa	» 4 » » » 19 »

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

Riksdagens revisorers berättelse om den år 1893 af dem verkställda granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1892;

statsutskottets utlåtanden:

n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *sjette* hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

n:o 21, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor; och

n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag dels till nya byggnader vid statens jernvägstrafik, dels ock till rörlig materiel vid statens jernvägar; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 16 § i lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885;

n:o 7, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring i 4 kap. 10 § strafflagen och 35 § i strafflagen för krigsmäkten den 7 oktober 1881;

n:o 8, i anledning af väckta motioner om lagstiftning rörande byggande och underhåll af utfarts- och byvägar;

n:o 9, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse inom Gotlands

län, dels ock väckta motioner om lagstiftning rörande åtgärder mot skogsförödelse; och

n:o 10, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts proposition med förslag om tillägg till 26 § 1 mom. i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883 än äfven väckta motioner om ändring af vissa bestämmelser i nämnda lag.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför det ärende, som blifvit två gånger bordlagdt.

§ 10.

Anmälles och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 1, angående verkställd omröstning öfver högsta domstolens ledamöter; samt

n:o 3, angående val af justitieombudsman och suppleant för honom;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

n:o 2, för komiterade för tryckfrihetens vård;

n:o 4, för revisionssekreteraren m. m. Axel Ferdinand Thollander att vara Riksdagens justitieombudsman; samt

n:o 5, för revisionssekreteraren m. m. Hugo Erik Mauritz Bohman att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3.28 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.